

Sygn. akt IV KK 324/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)
SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek (sprawozdawca)
SSN Paweł Wiliński

Protokolant Łukasz Biernacki

w sprawie **M. J.**
w przedmiocie wyroku łącznego
po rozpoznaniu na posiedzeniu w Izbie Karnej w dniu 9 lutego 2023 r.,
w trybie art. 535 § 5 k.p.k.
kasacji Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego
od wyroku łącznego Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach
z dnia 23 czerwca 2021 r., sygn. akt IV K 37/21,

**uchyla zaskarżony wyrok łączny i sprawę przekazuje Sądowi
Rejonowemu Katowice-Wschód w Katowicach do ponownego
rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach z dnia 23 czerwca 2021 r., sygn. akt IV K 37/21, połączono skazanemu M. J. kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Chorzowie z dnia 23 czerwca 2020 r., sygn. akt II K 136/20, oraz wyrokiem Sądu

Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach z dnia 23 listopada 2020 r., sygn. akt IV K 584/20, wymierzając skazanemu karę łączną 2 lat pozbawienia wolności (pkt 1). Ponadto zaliczono skazanemu na poczet kary łącznej pozbawienia wolności okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie o sygn. akt II K 136/20 w postaci zatrzymania w dniach 10 i 11 czerwca 2014 r. (pkt 2); orzeczono, że w pozostałym zakresie rozstrzygnięcia w podlegających połączeniu wyrokach podlegają odrębnemu wykonaniu (pkt 3); umorzono postępowanie w pozostałym zakresie (pkt 4) oraz rozstrzygnięto o kosztach procesu (pkt 5). Powyższy wyrok łączny nie został zaskarżony i uprawomocnił się.

Od ww. wyroku, w trybie art. 521 § 1 k.p.k., kasację na korzyść skazanego M. J. wniósł Prokurator Generalny. Zaskarżył wyrok łączny w całości i zarzucił „rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 366 § 1 k.p.k. i art. 410 k.p.k. w zw. art. 574 k.p.k. oraz art. 607e § 1 k.p.k. w zw. z art. 569 § 1 k.p.k., polegające na pominięciu przez Sąd Rejonowy Katowice-Wschód w Katowicach wynikających z materiału dowodowego istotnych okoliczności sprawy, niezbędnych dla prawidłowego orzekania w przedmiocie wydania wyroku łącznego, związanych z brakiem zrzeczenia się przez M. J. prawa do korzystania z zasady specjalności, także na etapie procedowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Chorzowie o sygn. akt II K 136/20 oraz zaniechaniu wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy w powyższym zakresie, co doprowadziło do połączenia kar pozbawienia wolności orzeczonych wobec skazanego wskazanym wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Chorzowie z dnia 23 czerwca 2020 r. o sygn. akt II K 136/20 oraz wyrokiem Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach z dnia 23 listopada 2020 r. o sygn. akt IV K 584/20 i wymierzenia mu kary łącznej 2 lat pozbawienia wolności w sytuacji, gdy M. J., będąc przekazany do wykonania w Polsce kary pozbawienia wolności orzeczonej w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej nie zrzekł się prawa do korzystania z zasady specjalności co do wszystkich orzeczeń, stanowiących podstawę zaskarżonego wyroku łącznego, w konsekwencji czego brak było warunków do połączenia wymienionych skazań i orzeczenia kary łącznej pozbawienia wolności”. Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku łącznego Sądu Rejonowego

Katowice-Wschód w Katowicach i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

W związku z wniesieniem kasacji przez Prokuratora Generalnego, pismem z dnia 10 sierpnia 2022 r. skazany zwrócił się do Sądu Najwyższego o wyznaczenie mu obrońcy z urzędu.

Na mocy zarządzenia Przewodniczącego Wydziału IV Izby Karnej Sądu Najwyższego z dnia 23 sierpnia 2022 r. został wezwany do zajęcia stanowiska, czy podtrzymuje złożony wniosek, będąc jednocześnie pouczonym, że w związku z kierunkiem kasacji Prokuratora Generalnego – na korzyść – jego sytuacja prawna nie może pogorszyć się w ramach toczącego się postępowania kasacyjnego.

Pismem z dnia 7 listopada 2022 r. skazany podtrzymał swój wniosek o wyznaczenie obrońcy z urzędu. Wobec treści informacji o stanie majątkowym skazanego uzyskanej z Zakładu Karnego w G., wyznaczono mu obrońcę z urzędu w postępowaniu kasacyjnym. Do dnia rozpoznania kasacji obrońca nie przedłożył żadnego pisma procesowego w sprawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego okazała się oczywiście zasadna, co umożliwiło jej uwzględnienie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Sąd Okręgowy w Katowicach, uwzględniając wniosek Prokuratury w R., postanowił o wykonaniu w Rzeczypospolitej Polskiej kary 8 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej przez Sąd Krajowy w Ratyzbonie prawomocnym wyrokiem z dnia 1 czerwca 2017 r., wydanym w sprawie o sygnaturze Ks 121 Js 22974/16 (postanowienie z dnia 17 grudnia 2018 r., sygn. akt V Kop 72/18 (k. 14-17)). Jak wynika z treści tego postanowienia, skazany w związku z przekazaniem go do Polski nie zrzekł się prawa do korzystania z ochrony wynikającej z zasady specjalności.

Z analizy akt sprawy o sygn. IV K 37/21 wynika, że przed wydaniem zaskarżonego kasacją wyroku łącznego oświadczenia skazanego o zrzeczeniu się prawa do korzystania z zasady specjalności zostały złożone tylko w dwóch sprawach:

- Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach, sygn. akt III K 313/14, objętej wyrokiem łącznym o sygn. akt II K 136/20 - postanowienie z dnia 16 września 2020 r., XII Ko 906/20 (k. 63),
- Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach, sygn. akt IV K 584/20 - postanowienie z dnia 23 kwietnia 2021 r., XII Ko 607/21 (k. 64).

Wyrok łączny Sądu Rejonowego w Chorzowie z dnia 23 czerwca 2020 r., sygn. akt II K 136/20, na mocy którego orzeczono wobec skazanego karę łączną roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności, objętą następnie wyrokiem łącznym zaskarżonym kasacją, obejmował kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami: Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach z dnia 31 lipca 2014 r., sygn. akt III K 313/14, Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach z dnia 3 sierpnia 2016 r., sygn. III K 328/16, oraz Sądu Rejonowego w Chorzowie z dnia 27 listopada 2019 r., sygn. akt II K 899/19 (k. 21, 22). Skazany wyraził zgodę na zrzeczenie się zasady specjalności w sprawie III K 313/14 Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach, nie zrzekł się jednak zasady specjalności w dwóch pozostałych sprawach: III K 328/16 Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach i II K 899/19 Sądu Rejonowego w Chorzowie. Nie ma przy tym wątpliwości, że zasada specjalności znajduje zastosowanie także w razie przekazania skazanego do Polski z powodu podjęcia decyzji o wykonaniu w Polsce kary orzeczonej w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, bowiem wynika to wprost z art. 611tm § 1 k.p.k.

Za zrzeczenie się zasady specjalności nie można poczytywać złożenia przez skazanego wniosku o wydanie wyroku łącznego w sprawie II K 136/20 Sądu Rejonowego w Chorzowie. Oświadczenie w trybie art. 607e § 3 pkt 7 k.p.k. musi być złożone w sposób jednoznaczny, dobrowolny, ze świadomością konsekwencji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 sierpnia 2009 r., sygn. akt II KK 181/09; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2010 r., III KK 242/10).

Z powyższego wynika, że w niniejszej sprawie doszło do orzeczenia kary łącznej w zaskarżonym wyroku łącznym, w ramach której połączono m.in. karę łączną orzeczoną we wcześniejszym wyroku łącznym, którą to karę połączono trzy kary jednostkowe, w sytuacji, gdy tylko co do jednej z nich skazany zrzekł się prawa do korzystania z zasady specjalności.

Zasada specjalności sformułowana w art. 607e § 1 k.p.k. stanowi przesłankę ujemną dla orzeczenia kary łącznej obejmującej kary pozbawienia wolności, wymierzone za przestępstwa inne niż te, które stanowiły podstawę przekazania skazanego do Polski. Rażące naruszenie art. 607e § 1 k.p.k. i zawartej w nim zasady specjalności stanowi więc zarówno wydanie wyroku łącznego obejmującego kary pozbawienia wolności nieobjęte decyzją o przekazaniu, niezależnie od zasady przyjętej za podstawę ukształtowania kary łącznej, jak i wykonanie uprzednio orzeczonej kary łącznej obejmującej takie kary (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 20 października 2011 r., III KK 140/11; z dnia 14 stycznia 2014 r., V KK 357/13; z dnia 13 stycznia 2016 r., III KK 471/15; z dnia 6 grudnia 2018 r., sygn. IV KK 502/17; z dnia 6 lutego 2020 r., II KK 2/20).

W tej sprawie Sąd Rejonowy Katowice-Wschód w Katowicach dopuścił się rażącego naruszenia przepisów wskazanych w zarzucie kasacji, mającego wpływ na treść wyroku, polegającego na pominięciu wynikających z materiału dowodowego istotnych okoliczności sprawy, niezbędnych dla prawidłowego orzekania w przedmiocie wydania wyroku łącznego. Wpływ tego uchybienia na treść wyroku jest oczywisty, bowiem w przypadku jego braku nie byłoby możliwe wydanie wyroku łącznego takiej treści, jak zaskarżony kasacją w tej sprawie.

W ramach postępowania ponownego Sąd Rejonowy przeanalizuje sytuację prawną skazanego pod kątem możliwości orzeczenia wobec niego kary łącznej w wyroku łącznym z poszanowaniem zasady specjalności. Słuszne jest przy tym stanowisko Prokuratora Generalnego wyrażone w kasacji, że do czasu nieusunięcia przeszkody w postaci ochrony skazanego wynikającej z zasady specjalności, możliwe będzie wykonywanie wobec niego tylko kary pozbawienia wolności orzeczonej w sprawie o sygn. akt KS 121 Js 22974/16 (wyrok Sądu Krajowego w Ratyzbonie) oraz tych kar pozbawienia wolności, co do których skazany zrzekł się ochrony wynikającej z zasady specjalności.

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w sentencji wyroku.